

KENTSEL YEŞİL ALAN POLİTİKASI

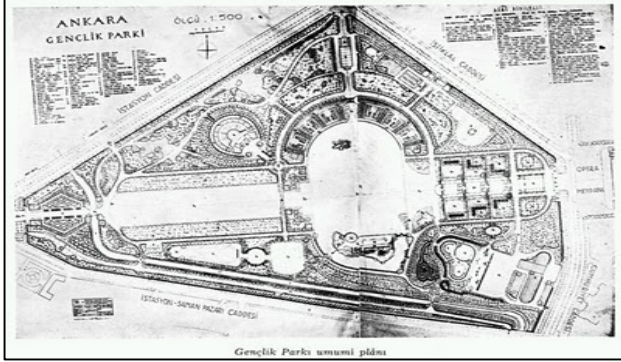
(Peyzaj Mimarlığı Yüksek Lisans Dersi)

Ders Saatleri ve Yeri: Perşembe: 13:30– 15:00

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin İLKAY

yaseminilkay@yyu.edu.tr

Oda No: Mimarlık Fakültesi, 214

Şekil 1. Ankara Gençlik Parkı: Kurgulanan nedir?... Algılanan ve deneyimlenen nedir?

DERS TANIMI VE AMAÇLARI:

Kamusal mekanlar gerek planlama uygulama ve literatüründe gerekse kentsel gündelik hayatlarımız içinde çatışmaya 'konu' ve 'sahne' olan mekanlardır. Özellikle Gezi Direnişi'nden sonra yeşil alanlar ve parklar bu çatışmalarda öne çıkmıştır. Bizler mimar ve plancı olarak 'kamu yararı' kavramı çerçevesinde mekân üretiminde rol aldığımız için, yeşil alanların hem kavramsal çerçevelerinin hem de uygulama biçim ve mekanizmalarının tasarım okullarında yeniden tartışılıp artiküle edilemesi gerekmektedir. Ancak bu noktada '**hangi kamu için**' ve '**nasıl bir yeşil alan**', soruları önemli hale gelir. Bu dersin amacı öğrencilere kendi sorularını formüle edip, cevaplarını keşfederek yeni sorular keşfettirmek ve kamusal mekân örüntüsü içinde yeşil alanın (yeniden) üretiminin (özellikle politik) mekanizmalarını fark ettirmektir.

Bu amaç doğrultusunda, derste öğrencilerin düşünme, okuma, yazma, araştırma ve sunum becerileri haftalık ve dönem sonu pratikleri ile geliştirilecek ve tartışmalar üç ana konu etrafında şekillenecektir: (1) yeşil alanın kentteki anlamı, değeri, dağılımı ve değişen tanımı; (2) kentsel yeşil alanların üretilme mekanizmaları ve çatışmalar; (3) yeşil alan deneyiminin (harita, fotoğraf, anlatı yoluyla) temsili. Bu çerçevede öğrenciler kendi sorularını oluşturma, ilgilerini çeken bir konu üzerine problem formülasyonu yapma, bu problematik etrafında literatür taraması yaparak topladıkları verileri belli bir kuramsal çerçeveye oturtma ve bulgularını, görüşlerini yazılı, sözlü ve görsel olarak sunma alıştırmaları yapacaklardır. Öğrenciler bu şekilde, kendi yöntemlerini keşfetme ve fikirlerini ifade etme yönünde cesaretlendirilecektir.

DERSİN ÖĞRENME ÇIKTILARI:

- Yeşil alanların kentteki dağılımı ve farklılaşması üzerinden kentsel yeşilin yeniden tariflenmesi;
- Yeşil alanın kentte üretilme mekanizmalarının ve süreçlerinin aydınlatılması ve çatışmaların ortaya konması;
- Yeşil alan deneyiminin haritalanması ve yeşil alan sahipliliği üzerine analizlerin yapılması.

Şekil 2. Kızılay Meydanı & Yüksel Caddesi, Ankara, 01.06.2013 (Foto: Hüseyin Aldırmaz)

DERSİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Haftalık tartışma, yazma ve gözlem ödevleri	% 25	}	ARA SINAV NOTU
Ara sınav (FİNAL RAPORU İLK TASLAĞI)	% 25		% 50
Öğrenci rapor teslimi ve sunumu	% 40	}	FİNAL SINAVI NOTU
Derse devam ve katılım	% 10		% 50

<u>DERS AKIŞI & İÇERİĞİ</u>	<u>1. DERS</u>	<u>2. DERS</u>
1.KISIM	Ana Düşünceyi Saptamak/Özet Yazmak: NE? + PROBLEMATİK FORMÜLASYONU	
1. Hafta: 08.10.2020	Öğrencilerle tanışma, dersi alma amaçlarının tartışılması	Dersin tanıtılması
2. Hafta: 15.10.2020	Mekânın politik doğası ve Kent siyaseti: Açık kentsel alanların bellekle ve politikayla ilişkisi	<ul style="list-style-type: none"> • Jameson, <i>Mekân Politik midir?</i> • Işık Durmaz, <i>Bellek, Mekân ve Direniş</i>
3. Hafta: 22.10.2020	Assignment-1: Egzersiz 1. Mercek egzersizi // Egzersiz 2. Mapping idea // Egzersiz 3. Soru örgüsü	
29.10.2020	29 Ekim Tatili (Telifisi 18.01.2020 tarihinde yapılacaktır)	
4. Hafta: 05.11.2020	Kamusal mekânda ve kentsel örüntüde 'yeşil alanın' yeri: Yeşil Alan nedir? Nasıl farklılaşır?	<ul style="list-style-type: none"> • J. Jacobs, <i>Mahalle Parklarının Kullanımı</i> • Peyzaj Mimarlığı Dergisi, <i>2000'li yıllar için Ankara kentinin açık yeşil alan sistemi ne olmalıdır</i>
5. Hafta: 12.11.2019	Assignment-2: Egzersiz 4.a. Sinopsis (200-500 kelime & 5-10 kavram)+pre-biblio	
6. Hafta: 19.11.2019	Assignment-3: Özet (250 kelime & 3-5 kavram) + tentative-biblio 500-1000 kelimelik sinopsis + 250 kelimelik özet & 100 kelimelik öz	
7. Hafta: 26.11.2020	Kentsel yeşil alanın kullanımı ve gündelik hayat içindeki yeri, toplumsal etkileri Kullanım - tasarım çatışmaları	<ul style="list-style-type: none"> • Demir, <i>Park Kullanım Kalıpları-Gençlik Parkı</i> • Erdönmez & Akı, <i>Açık Kamusal Mekanların Toplum ilişkilerindeki Etkileri</i>
8. ARA SINAV TESLİMİ: 03.12.2020	Assignment-4: [PROBLEMATİK FORMÜLASYONU] 500-1000 kelimelik sinopsis + 250 kelimelik özet & 100 kelimelik öz + Outline ve soru örgüsü + 4-5 anahtar kavram ve örüntüsü	
2.KISIM	Analitik okuma ve Yazma: NASIL?	
9. Hafta: 10.12.2020	Yeşil alan üretme motifleri? Güç ilişkileri ve ekonomik/politik bağlam // Yeşil alan tasarımını etkileyen yasal-yönetimsel sınırlar ve yeşil alanın politik üretimi	<ul style="list-style-type: none"> • İlkay, <i>Yeşil Alanın Ne'liği Üzerine</i> • Meşhur, <i>Arazi ve Arsa Düzenlemesi</i> • Akçalı, <i>Dönüşen Kent ve Yaşam Biçimleri</i>

10. Hafta: 17.12.2020	Assignment-5: [ORGANIZATION] Egz 6. statement of purp + <u>Egzersiz 7.</u> Tent. Outline + <u>Egzersiz 8-9.</u> not kartı <u>Egzersiz 10.</u> Updated Outline	
3.KISIM	Eleştirel Okuma ve Yazma: NEDEN? + METODOLOJİ	
11. Hafta: 24.12.2020	Assignment-6: FIRST DRAFT: 2000–5000 kel.	
12. Hafta: 07.01.2021	Kimlik inşası / yer aidiyeti ve yeri sahiplenme + aidiyetin temsil yöntemleri	Şahin, Psikocoğrafya ve Bir Şehir Gezgininin Anıları.
13. Hafta: 14.01.2021	Assignment-7: SECOND DRAFT: 5000 – 10 000 kelime	
14. Hafta: 18.01.2021	ÖĞRENCİ SUNUMLARI	
FİNAL SINAVI TESLİMİ: 28.01.2021	FINAL DRAFT [SON TASLAK]: EDITING & REVISING: 5000 – 10 000 kelime	

Giriş Oturumu: Dersin Tanıtılması: Veit & Clifford – *Reading, Writing & Research*–1.Bölüm

Hafta 2: Yeşil Alan Politikası üzerine Yazma, Okuma ve Araştırmaya Giriş: Kentsel Yeşil Alan Politik midir?

KİTAP (Veit & Clifford – *Reading, Writing & Research*) **2. & 3. Bölümler**

Okuma Ödevi-1: Ana düşünce için okuma / özet yazma

1. Frederic Jameson (... [2011]), 'Mekân Politik midir?', *Dosya 25, Mimarlık ve Politika* içinde, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, Haziran 2011, s. 70-79.
2. Melike Işık Durmaz (2017), 'Bellek, Mekân ve Direniş', *Devrimci Bir Pusula: Gezi* içinde (ed. Derya Fırat, Cihan Erdal), s. 25-45, Ayrıntı Yay., İstanbul.

I. KISIM: Ana düşünce için Okuma / Özet Yazma

Problematic-I: YEŞİL ALANDA FARKLILAŞMA MI PARÇALANMA MI?

Hafta 4: Yeşil Alan Nedir? [Kavramsal ve Tarihsel Dönüşümü]: 'doğal' mı 'kentsel' mi?

- Kentsel yeşil alanın şehir planlama ve kent tarihi içindeki gelişimi
- Kavramsal olarak yeşil alan nedir?

Okuma Ödevi-2: Ana düşünce için okuma / Karşılaştırmalı özet yazma

3. Jane Jacobs (1961 [2011]), 'Mahalle Parklarının Kullanımı', *Büyük Amerikan Kentlerinin Yaşamı ve Ölümü*, pp.109-132, Metis Yayınları.
4. 2000'li yıllar için Ankara Kenti'nin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Ne olmalıdır? – peyzaj mimarlığı dergisi içindeki seçilmiş makaleler
5. Low, S., Taplin, D. and Scheld, S. (2005), 'The Cultural life of Large Urban Spaces', *Rethinking Urban Parks*, Chapter 1, pp. 1-18, The University of Texas Press.
6. Özkır, A., (2007), *Kent Parkları Yönetim Modelinin Geliştirilmesi*, Unpublished PhD Thesis, Ankara University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Landscape Architecture.

Hafta 7: Yeşil Alan neden ve nasıl farklılaşır? [Kentte yeşil alanın dağılımı ve yeşil alan tipolojisi]: Algı, deneyim, ritim ve fiziksel örüntü

- Yeşil alanlar kentte nasıl farklılaşır?
- Kentsel gündelik hayat içindeki işlevleri nelerdir?

- Yeşil alan nasıl bir 'kamusal mekan'dır?

Okuma Ödevi-3: Ana düşünce için okuma / Karşılaştırmalı özet yazma

7. Low, S., Taplin, D. and Scheld, S. (2005), 'Urban Parks: History and Social Context', *Rethinking Urban Parks*, Chapter 2, pp. 19-35, The University of Texas Press
8. Demir, E., (2002), 'Kamusal mekan ve imge: Gençlik Parkı'nın değişen anlamı', *Toplum ve Bilim*, Güz 2002, sayı. 94, pp. 109-142[P-M11]
9. Demir, E., (2005), 'Park Kullanım Kalıpları: Gençlik Parkı Ziyaretçileri Üzerine Bir Araştırma', *Çağdaş Yerel Yönetimler*, cilt 14, sayı 3, Temmuz 2005, pp. 19-42
10. Demir, E., (2006), 'Toplumsal Değişme Süreci İçinde Gençlik Parkı: Sosyolojik Bir Değerlendirme', *Planlama Dergisi*, 2006/4, sayı. 94, pp. 69-77
11. Erdönmez, M. E. & Akı, A. (2005), 'Açık Kamusal Kent Mekanlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri', *YTÜ Arch. Fac. E-Journal (Mimarlık Fakültesi e-Dergisi)*, Volume 1, Issue 1, 2005.

II. KISIM: Analitik Okuma / Yazma

Problematik-II: YEŞİL ALAN NASIL (YENİDEN) ÜRETİLİR?

Hafta 9: Yeşil Alanın Üretimi? [Aktörler, Süreçler, Mekanizmalar ve Motifler]:

- Türkiye'de yeşil alan siyaseti ve politik-ekonomik bağlam, mekan üretme süreçleri
- Yeşil Alan üretimini etkileyen yasal-yönetimsel mekanizmalar

Okuma Ödevi-4: Analitik okuma / Analitik yazma

12. Yasemin İlkay (2017), 'Kentsel Yeşil Alan'ın Ne'liği Üzerine: Ankara'da Yeşil Alanın Temsil Mekânı olarak (Yeniden) üretilmesi', *İdeal Kent – Kent Araştırmaları Dergisi* içinde, İdeal Kent Araştırmaları Yayınevi, 2017, sayı: 21, s. 181–199.
13. Bilgili, B. C., Çiğ, A. and, Şahin, K. (2011), 'Van Kenti Kamusal Yeşil Alanlarının Ulaşılabilirlik Yönünden Değerlendirilmesi', *YYÜ TAR BİL DERG (YYU J AGR SCI)*, 2011, 21(2), pp. 98-101.
14. Mehmet Çağlar Meşhur (2008), 'Arazi ve arsa Düzenlemesi (18. Madde Uygulaması) Sürecinin Kentsel Mekan Oluşumu Açısından İrdelenmesi', *METU JFA*, 25:2, pp. 21-38
15. Olivia Wilson and Olwen Hughes (2011), 'Urban Green Space Policy and Discourse in England under New Labour from 1997 to 2010', *Planning Practice and Research*, Vol.26, No.2, pp. 207-228
16. Hakan Doygun ve A. Alpagu İltar (2007), 'Kahramanmaraş Kenti'nde Mevcut ve Öngörülen Aktif Yeşil Alan Yeterliliğinin İncelenmesi', *Çev-Kor, Ekoloji*, No 65, pp. 21-27
17. Nik Heynen (2006), 'Green Urban Political Ecologies: Toward a Better Understanding of Inner City Environmental Change', *Environment and Planning A*, Volume 38, pp.499-516.

III. KISIM: Eleştirel Okuma / Yazma

Problematik-III: YEŞİL ALANIN SAHİPLENİLMESİ / ELE GEÇİRİLMESİ & SAHİPLENİLME ÖRÜNTÜSÜNÜN TEMSİLİ

Hafta 11: Yeşil Alanın Sahiplenilmesi:

- Yeşil alan üretiminde yer alan aktörlerin çatışmaları
- Devlet eliyle üretilen yeşil alanların mülkiyet örüntüleri ve araçları
- Yeşil alanın temsillerin mekânı olarak (yeniden) üretilmesi

Okuma Ödevi-5: Eleştirel okuma / Eleştiri yazma

18. Ali Ekber Doğan (2007), 'Mekan Üretimi ve Gündelik Hayatın Birikim ve Emek Süreçleriyle İlişisine Kayseri'den Bakmak', *Praksis* 16 (Güz, 2007), pp. 91-122
19. Olgu Çalışkan (2006), 'Sokağı Anlamak ya da Toplumsal Ben'in Yeniden Keşfi: Kentsel Sokaklar ve Kentsel Ritüeller', *Planlama* 2006/2, pp.163-168

20. Miray Baş (2008), *Reading Sulukule as a Social Production of Space: Ownership/Possession and Boundaries of the Dwelling*, Ankara, Ms. Thesis, METU, Department of Architecture, Ankara
21. Bengi Gizem Turna (2011), *İnsan Yapımı Çevrenin Oluşumunda ve Dönüşümünde 'Yer' Duygusu Etkeni*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı, İstanbul
22. Damla Onur Özbey (2007), *Zaman-Mekan Sıkışmasıyla Oluşan Aşırı Hareketli İnsanın, Beden-Mekan İlişkisinin Dönüşümü*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı, İstanbul
23. Muderrisoğlu, H., Dicle, O., and Şensoy, N., (2010), 'An Evaluation of green areas from the point of user satisfaction in Ankara, Turkey: Gap Analysis Method', *African Journal of Agricultural Research*, Vol.5. (10), 18 May 2010, pp. 1036-1042.
24. Selda İçin Akçalı (2013), 'Dönüşen Kent ve Yaşam Biçimleri: 'Yeni Yaşam Biçimleri' Bağlamında Geç Kapitalizmi Okumak', *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı 57, pp. 77-94.
25. Lefebvre (1961 [2016]), *Mekânın Üretimi*, Sel Yay., İstanbul.

Hafta 12: Sahiplilik Örüntülerinin Temsili:

- Yeşil alan sahiplenme örüntüleri
- Mekânsal aidiyetin temsili
- Zihinsel haritalar, psikocoğrafya, aidiyetin haritalama ve fotoğraflama teknikleri ile ifade edilmesi

Okuma Ödevi-6: Eleştirel okuma / Eleştirel makale yazma

26. Ahmet Koyuncu (2013), 'Kimliğin İnşasında Kent: Konya Örneği', *Akademik İncelemeler Dergisi / Journal of Academic Inquiries*, Cilt: 8, Sayı: 2, pp. 155-179
27. Sarah Elwood and Katherine Mitchell (2012), 'Mapping Children's Politics: Spatial Stories, Dialogic Relations and Political Formation', *Geografiska Annaler: Series B*, pp. 1-16
28. Rhanan and Shoval (2014), 'Mental Maps compared to actual spatial behavior using GPS data: A new method for investigating segregation in cities', *Cities*, vol. 36, pp. 28-40
29. Jessica K. Graybill (2013), 'Mapping an emotional topography of an ecological homeland: The case of Sakhalin Island, Russia', *Emotion, Space and Society*, vol. 8, pp. 39-50
30. JIANG, B., (2004), 'Topological analysis of urban street networks', *Environment and Planning B: Planning and Design* 2004, volume 31, pages 151-162
31. JIANG, B. and OMER, I., (2007), 'Spatial Topology and its Structural Analysis based on the Concept of Simplicial Complex', *Transactions in GIS*, 2007, 11(6): 943-960
32. Sarı, J. (2013). *Kenti Deneyimleme Aracı Olarak Psikocoğrafya*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
33. Covery, M. (2011). *Psikocoğrafya: Londra Yazıları*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
34. Paquot, T. (2011). *Şehirselen Bedenler*, İstanbul: Everest Yayınları.
35. Şahin Yeşil, S. (2016). Psikocoğrafya ve Bir Şehir Gezgininin Anıları. *Monograf / Edebiyat Eleştirisi Dergisi*, 2016/5, 124-149.
36. Lynch, K. (2010 [1960]), *Kent İmgesi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
37. Varlı Görk, R. (2016). Bir Yöntem, Yöntembilim ve/veya Bir Sosyoloji Alanı olarak Görsel Sosyoloji. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 2016/Kış (15), 25-40.
38. Orhan, S. (2016). Çağdaş Megakent ve Periferisinin Fotoğrafik İmgesi. *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 2016/Kış (15), 11-24.